

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र
बी.ए.भाग ३ सत्र ५ (नवीन अभ्यासक्रम) स्वाध्याय प्रश्न
ऑक्टोबर/नोव्हेंबर २०२६

दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्रामध्ये बी. ए. भाग ३ सत्र ५ साठी नवीन अभ्यासक्रमानुसार प्रवेशित विद्यार्थ्यांकरिता सदर अभ्यासक्रमाचे स्वाध्याय प्रश्न सोबत देत आहोत. सदरचे स्वाध्याय खाली दिलेल्या नियमावलीप्रमाणे पूर्ण करून आपल्या अभ्यास केंद्राकडे जमा करणे आवश्यक आहे.

नियम :

1. निवडलेल्या प्रत्येक पेपरसाठी एक व इंग्रजी आवश्यक पेपरकरिता एक असे स्वाध्याय पूर्ण करावयाचे आहे. स्वाध्याय लिहिण्याकरिता आखीव कागद/A4 size paper वापरावा.
2. स्वाध्याय उत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावर आपण प्रवेश घेतलेल्या अभ्यासक्रमाचे नाव, वर्ष, तुमचा परीक्षेचा बैठक क्रमांक, नोंदणीप्रमाणे नाव, पत्ता (कायमस्वरूपी), विषय, PRN व मोबाईल नंबर (कायमस्वरूपी) लिहिणे आवश्यक आहे. (मुख्यपृष्ठ / Cover Page यासोबत दिलेले आहे ते Download करून वापरावे)
3. लिहून पूर्ण केलेले सर्व सहा पेपर्सच्या स्वाध्यायावर आपला परीक्षा बैठक क्रमांक (Exam Seat No.) लिहूनच प्रवेशासाठी निवडलेल्या अभ्यासकेंद्रावर विहित वेळेत स्वतः पोहोच करावे किंवा पोस्टाद्वारे / कुरिअरद्वारे पाठवावेत. (बैठक क्रमांक विद्यापीठाच्या www.unishivaji.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध होतील.) स्वाध्याय जमा करताना स्वाध्यायासोबत हॉलतिकीटची झेरोक्स प्रत जोडावी.
4. विद्यार्थ्यांनी आपल्या स्वाध्याय उत्तरपत्रिका हॉलतिकीट प्राप्त झालेनंतर तातडीने आपण निवडलेल्या अभ्यास केंद्राशी संपर्क साधून आपल्या अभ्यासकेंद्रावर जमा कराव्यात.
5. एकदा स्वाध्याय जमा केल्यानंतर तसेच त्यांचे मूल्यांकन झाल्यानंतर तेच स्वाध्याय परत जमा करता येणार नाहीत
6. जे विद्यार्थी दिलेल्या वेळेत स्वाध्याय जमा करतील त्याच विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जातील. जे विद्यार्थी स्वाध्याय जमा करणार नाहीत अशा विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जाणार नाहीत.
7. स्वाध्याय जमा केलेल्या विद्यार्थ्यांनी संबंधित विषयास अनुत्तीर्ण झाल्यास पुन्हा स्वाध्याय जमा करू नये फक्त अनुत्तीर्ण विषयाची लेखी परीक्षा द्यावी.

8. बी.ए.भाग — ३ चा अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०२६—२०२७ पासून सुधारित करण्यात आलेला आहे.त्यामुळे स्वयंअध्ययन साहित्याचे अध्ययन करताना विद्यार्थ्यांनी आपल्या विषयाच्या सदर अभ्यासक्रमाप्रमाणे स्वयंअध्ययन साहित्याचे अध्ययन करावे.सदरचा अभ्यासक्रम www.unishivaji.ac.in या विद्यापीठ संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे.

विशेष सूचना

- दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्राच्या सर्व मान्यताप्राप्त अभ्यासकेंद्रावर संपर्क सत्राचे आयोजन केले जाते. तरी विद्यार्थ्यांनी वेळोवेळी अभ्यास केंद्र समन्वयक यांच्याशी संपर्क साधून संपर्क सत्र, परीक्षा वेळापत्रक, हॉलतिकीट, निकाल इत्यादी बाबत माहिती घ्यावी. तसेच वेळोवेळी विद्यापीठ संकेतस्थळाला भेट देवून अद्ययावत माहिती जाणून घ्यावी.
- आपण निवडलेल्या विषयाप्रमाणे स्वयंअध्ययन साहित्य घेणे, आपल्या पाठयक्रमाचा अभ्यासक्रम (Syllabus) प्राप्त करून घेणे व त्याप्रमाणे अध्ययन करणेची जबाबदारी विद्यार्थ्यांची आहे.
- आपल्या रजिस्ट्रेशन फॉर्मवर असलेल्या अभ्यासकेंद्रामध्येच स्वाध्याय जमा करावयाचे आहेत जर दुसऱ्या अभ्यासकेंद्रावर स्वाध्याय जमा केले तर स्वाध्यायाचे गुण आपल्या गुणपत्रिकेवर येणार नाहीत व त्यासाठी दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार असणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.

स्वाध्याय उत्तर पत्रिकेचे मुखपृष्ठ (Cover Page)

अभ्यासक्रमाचे नांव :

(बी.ए./बी.कॉम. भाग 1 एम.ए./एम कॉम भाग 1 व 2)

सत्र :

(पहिले/दूसरे/तिसरे/चौथे/पाचवे/सहावे)

विषय :

परीक्षा बैठक क्रमांक

1. अभ्यास केंद्राचे नाव -----

2. विद्यार्थ्याचे पूर्ण नाव -----

3. पूर्ण पत्ता : -----

----- पिन कोड नं.-----

4. मोबाईल क्रमांक : लॅण्डलाईन क्रमांक :

5. अभ्यासक्रमाचे नाव : ----- सत्र -----

6. पेपरचे नाव : -----

7. पेपर क्रमांक : -----

8. सबजेक्ट कोड : -----

9. परीक्षा बैठक क्रमांक -----

(ज्या परीक्षेसाठी स्वाध्याय जमा करत आहे)

10. पी.आर.एन. : -----

11. स्वाध्याय जमा करण्याचा दिनांक : -----

12. विद्यार्थ्याची स्वाक्षरी : -----

(फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता)

मिळालेले गुण : -----

परीक्षकांची स्वाक्षरी : -----

**B.A Part - III Sem. V Assignment Questions : Marathi, Hindi, English,
Ardhamagadhi, History, Sociology, Economics, Political Science, Philosophy and
Education (New Syllabus) October / November 2026 Exam**

**बी. ए. भाग - 3 सत्र - 5 स्वाध्याय प्रश्न : मराठी, हिंदी, इंग्रजी, अर्धमागधी, इतिहास, समाजशास्त्र,
अर्थशास्त्र, राज्यशास्त्र, तत्वज्ञान आणि शिक्षणशास्त्र (नवीन अभ्यासक्रम)
ऑक्टोबर / नोव्हेंबर 2026 परीक्षा**

मराठी : साहित्यशास्त्र

- १) साहित्याची व्याख्या सांगून साहित्याची लक्षणे स्पष्ट करा.
किंवा
 - २) साहित्याची प्रयोजने स्पष्ट करा.
-

मराठी : मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते 1500)

- १) साती ग्रंथाचा परिचय करून द्या.
किंवा
 - २) नामदेवांच्या अभंगरचनेचा थोडक्यात परिचय करून द्या.
-

मराठी : भाषा आणि भाषाविज्ञान

- १) भाषा म्हणजे काय? ते सांगून भाषेच्या स्वरूपाविषयी चर्चा करा.
किंवा
 - २) भाषाविज्ञानाचा इतर अभ्यासक्षेत्रांशी असणारा संबंध स्पष्ट करा.
-

मराठी : वाङ्मयप्रवाह: मध्ययुगीन, कलाकृती- 'आज्ञापत्र', (संपा.) विलास खोले, लोकवाङ्मय
गृह मुंबई

- १) शिवकालीन मराठी गद्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
किंवा
 - २) आज्ञापत्रातील 'राजकर्तव्ये', 'प्रधान' व 'साहुकार' या प्रकरणांची थोडक्यात ओळख करून द्या.
-

मराठी : निवडक विनोदी कथा

- १) विनोद वाङ्मय प्रकाराची संकल्पना स्पष्ट करा.
किंवा
 - २) शंकर पाटील यांच्या 'धिंड' आणि 'खेळखंडोबा' या कथांची आशयसूत्रे थोडक्यात स्पष्ट करा.
-

हिंदी: साहित्यशास्त्र VII

१) काव्य का स्वरूप स्पष्ट करें।

अथवा

२) रस के भेद लिखिए।

हिंदी: हिंदी साहित्य का इतिहास VIII

१) अमीर खुसरो और विद्यापति का सामान्य परिचय लिखिए।

अथवा

२) भक्ति कालीन काव्य धारा की विशेषता लिखिए।

हिंदी: भाषा विज्ञान एवं हिंदी भाषा IX

१) भाषा परिवर्तन के कारण लिखिए।

अथवा

२) देवनागरी लिपि की वैज्ञानिकता स्पष्ट करें।

हिंदी: प्रयोजनमूलक हिंदी – I

१) फेसबुक इंस्टाग्राम का सामान्य परिचय लिखिए खुद का अनुभव लिखिए।

अथवा

२) आपके महाविद्यालय में मनाया गैदरिंग समारोह का समाचार लेखन करें।

हिंदी: विद्या विशेष का अध्ययन – I

१) व्यंग्य की परिभाषा लिखते हुए व्यंग के भेद लिखिए।

अथवा

२) मेरी मौत के बाद व्यंग्य कहानी का कथानक लिखिए।

हिंदी: व्यावहारिक हिंदी और निबंध

१) निवेदन कौशल्य का स्वरूप और व्याप्ति लिखिए।

अथवा

२) मजदूरी और प्रेम निबंध की समीक्षा लिखिए।

हिंदी: साहित्य और सिनेमा

१) साहित्य के भेद स्पष्ट करें।

अथवा

२) सिनेमा के प्रकारों को स्पष्ट करें।

English : Understanding Drama

- 1) Discuss the 17th and 18th century Neo-Classical Drama.

OR

- 2) Arthur Miller's *All My Sons* is a tragic play. Discuss.
-

English : Introduction to Literary Criticism-I

- 1) Explain the functions of literary criticism.

OR

- 2) Write a note on the concept of Eliot's 'Tradition and Individual Talent.'
-

English : Introduction to English Syntax Part-I

- 1) Elements, structure and types of the clause.

OR

- 2) Main and subordinate phrases.
-

English : British Literature from Renaissance to the end of Romantic Age,

- 1) Write a note on Metaphysical Poetry.

OR

- 2) Examine Doctor Faustus as a classic Aristotelian tragic hero.
-

English : Popular Literature

- 1) Write a note on Popular Literature.

OR

- 2) Write short notes on the following:

1. End in *The Alchemist*.

2. Significance of the Alchemist's desert lesson

English : Open Elective : Literature for Life: Language Skills and Human Values

- 1) Discuss the Major Themes depicted in "The Lady or the Tiger" by Frank Stockton.

OR

- 2) Write short notes on the following:

1. Dream World of Woman depicted in "The Worker".

2. The reflection of human values in "The Hidden Fire".

अर्धमागधी: जीवदया प्रकरण

- १) जीवदया प्रकरण या रचनेचा परिचय व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा .
किंवा
 - २) नश्वर जीवन व मृत्यूचे आगमन कसे होते याविषयी लिहा.
-

अर्धमागधी: शृंगार मंजरी

- १) शृंगारमंजरी सट्टकातील चौथ्या जवानिकेचा सारांश लिहा.
किंवा
 - २) शृंगारमंजरी सट्टकातील पहिल्या जवानिकेचा सारांश लिहा.
-

अर्धमागधी: प्राकृत बोध

- १) कारक, क्रिया आणि कृदन्त प्रकरणाचे सविस्तर विवेचन करा.
किंवा
 - २) तद्धित आणि समास प्रकरण स्पष्ट करून वाक्य रचनेचे महत्त्व सांगा.
-

अर्धमागधी: द्रव्य संग्रह

- १) द्रव्यसंग्रहातील जीवाधिकार विशद करा.
किंवा
 - २) द्रव्यसंग्रहातील ध्यान व मोक्षमार्ग कथन.
-

अर्धमागधी: कंसवहो

- १) कंसवहो च्या प्रथम सर्गामध्ये कोणकोणत्या घटनांचे वर्णन केलेले आहे.
किंवा
 - २) कंसाचा वध कशाप्रकारे करण्यात आला ते तिसऱ्या सर्गाच्या आधारे स्पष्ट करा.
-

इतिहास: History of Ancient India (from beginning to 4th c. BC)

१) प्रथम नागरीकरण म्हणून हडप्पा संस्कृतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

२) वर्धमान महावीर यांच्या शिकवणुकीची विस्तृत चर्चा करा.

1 Discuss the characteristics of Harappa Culture as first urbanization.

OR

2 Discuss the teachings of Vardhaman Mahavir in detail.

इतिहास: Medieval Indian History (1206-1526 AD)

१) महंमद बिन तुघलक याच्या कार्यकीर्दीतील महत्त्वाच्या प्रयोगांची चर्चा करा.

किंवा

२) दिल्ली सल्तनत आणि विजयनगरमधील उद्योग आणि व्यापाराचे विवेचन करा.

1 Discuss the important experiments during the regime of Muhammad bin Tughlaq.

OR

2 Explain the industry and trade in Delhi Sultanate and Vijaynagar..

इतिहास: History: Theory and Recent Trends

१) इतिहासाच्या विविध व्याख्या स्पष्ट करा.

किंवा

२) मार्क्सवादी इतिहासलेखन परंपरेचे विवेचन करा.

1 Discuss the various definitions of history.

OR

2 Explain the Marxist tradition of history writing.

इतिहास: Rise and Consolidation of Maratha Empire

१) पेशवा बाजीराव यांच्या काळातील मराठ्यांच्या उत्तर भारतातील विस्ताराचे वर्णन करा.

किंवा

२) बारभाई कारस्थानाचे वर्णन करा

1 Describe the Maratha expansion in north India during Peshwa Bajirao.

OR

2 Describe the Barbhahi Conspiracy.

इतिहास: Minor - History of Modern World (18th to 19th Century)

१) फ्रेंच क्रांतीतील महत्त्वपूर्ण घडामोडींचे वर्णन करा.

किंवा

२) इटलीच्या एकीकरणातील गॅरीबाल्डीची भूमिका स्पष्ट करा.

1 Describe the major events in French Revolution.

OR

2 Explain the role of Garibaldi in Unification of Italy.

राज्यशास्त्र : MM Political Theory

१) राजकीय तत्त्वज्ञान आणि राजकीय सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

२) राजकीय सत्तेचा अर्थ आणि प्रकार स्पष्ट करा

1 Explain the Political Philosophy and Political Theory

OR

2 Explain the Meaning & Types Political Power

राज्यशास्त्र : MM Comparative Politics

१) तुलनात्मक राजकारणातील अर्थ सांगून व्याप्ती स्पष्ट करा

किंवा

२) राजकीय पक्ष आणि दबाव गटांची भूमिका स्पष्ट करा

1 Explain the Meaning, Scope Comparative Politics

OR

2 Explain the Role of Political Parties and Pressure Groups

राज्यशास्त्र : MM Research Methodology

१) संशोधन पद्धतीचा अर्थ, व्याख्या आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

२) अहवाल लेखनाबाबत सविस्तर चर्चा करा.

1 Explain the Meaning, Definition and Nature of Research Methodology

OR

2 Discuss in detail the Report Writing

राज्यशास्त्र : ME Modern Western Political Thought

१) कार्ल मार्क्सच्या अतिरिक्त मूल्याचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

२) जॉन स्टुअर्ट मिल यांच्या उपयुक्ततावादाविषयक विचारांची सविस्तर चर्चा करा.

1 Explain Karl Marx's views on the theory of surplus value.

OR

2 Discuss in detail John Stuart Mill 's thoughts on Utilitarianism.

राज्यशास्त्र : Minor Socio- Political Movements in Maharashtra

१) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ स्पष्ट करा

किंवा

२) महाराष्ट्रातील शेतकरी आंदोलनांवर सविस्तर चर्चा करा.

1 Explain the Samyukta Maharashtra Movement

OR

2 Discuss in detail the farmers' movements in Maharashtra.

समाजशास्त्र : Western Sociological Thinkers

१) सामाजिक स्थिती शास्त्र आणि गतिशास्त्र चर्चा करा.

किंवा

२) सामाजिक क्रियेचे प्रकार लिहा

1 Discuss on Social Statics and Social Dynamics

OR

2 Write ' Types of Social Action

समाजशास्त्र : Methods of Social Research

१) सामाजिक संशोधनातील वैज्ञानिक पायऱ्या यांची चर्चा करा.

किंवा

२) गृहीतकाचा अर्थ आणि उगमस्थाने स्पष्ट करा.

1 Discuss the Scientific steps in social research

OR

2 Explain the Hypothesis meaning and sources

समाजशास्त्र : Political Sociology

१) सत्तेचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

२) राज्यचा अर्थ भारतीय राज्य विषयक दृष्टीकोन चर्चा करा.

1 Explain the Power: Meaning and Nature

OR

2 Discuss the State: Meaning and Indian Perspectives on State

समाजशास्त्र : Human Rights

१) मानवी हक्कांच्या वैश्विक जाहीरनाम्याचे (१९४८) वर्णन करा.

किंवा

२) भारतातील राष्ट्रीय अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती आयोगाच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.

1 Describe the Universal Declaration of Human Rights, 1948.

OR

2 Evaluate the Functions of National Scheduled Castes and Scheduled Tribe Commission in India

समाजशास्त्र : Rural Sociology

१) ग्रामीण समाजशास्त्राच्या अभ्यासाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

२) भारतातील ग्रामीण समुदायांचे बदलणारे स्वरूप स्पष्ट करा.

1 Explain Importance of the study of Rural Sociology

OR

2 Explain the Changing Nature of Rural Communities in India.

समाजशास्त्र : Industrial Sociology

१) औद्योगिक समाजशास्त्राच्या अभ्यासाचे महत्त्व यावर चर्चा करा.

किंवा

२) कार्यकारी घटकाची कार्ये, आकांक्षा आणि त्यावरील ताणतणावांचे वर्णन करा.

1 Discuss the importance of the study of industrial sociology.

OR

2 Describe the functions, aspirations, and strains of the executive.

समाजशास्त्र : Criminology

१) विविध सिद्धांतांच्या माध्यमातून गुन्ह्यांच्या कारणांचा अभ्यास करा.

किंवा

२) गुन्ह्यांचे प्रकार आणि त्यांचे स्वरूप यांचे विश्लेषण करा

1 Study the causes of crime through different theories.

OR

2 Analyze the Types of Crime and its Nature.

समाजशास्त्र : Sociology of Environment

१) पर्यावरणीय समस्या, प्रदूषण, संसाधनांचा ऱ्हास आणि हवामान बदल यांच्या सामाजिक परिमाणांचे विश्लेषण करा.

किंवा

२) पर्यावरणीय समस्या (पारंपरिक आणि आधुनिक), कारणे आणि उपाय याविषयी विश्लेषण द्या

1 Analyse the social dimensions of environmental issues, pollution, resource depletion, and climate change.

OR

2 Provide an analysis of environmental issues (both traditional and modern), their causes, and potential solutions

अर्थशास्त्र : Principles of Micro Economics - I

१) मागणीच्या लवचिकतेचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

२) मागणीचा 'प्रकट पसंती सिद्धांत' स्पष्ट करा

1 Explain the types of elasticity of demand.

OR

2 Explain the demand Revealed Preference Theory

अर्थशास्त्र : Research Methodology in Economics

१) गृहीतकाचे अर्थ व प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

२) माहिती संकलनाचे प्रकार स्पष्ट करा

1 Explain the types and meaning of Hypothesis.

OR

2 Explain the Types of Data Collection

अर्थशास्त्र : Economics of Development and Growth

१) अल्प विकसित देशांची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा

किंवा

२) आर्थिक विकासामध्ये सरकारची भूमिका स्पष्ट करा .

1 Explain the Characteristics of Less Developed Countries.

OR

2 Explain the Role of Government in Economic Development

अर्थशास्त्र : History of Economic Thoughts

१) कार्ल मार्क्सचा समाजवादी आणि भौतिकवादी दृष्टिकोन मूल्याचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

२) मालथसचा लोकसंख्या विषयक सिद्धांत स्पष्ट करा

1 Explain Karl Marx's socialist and materialist perspective on the theory of value.

OR

2 Explain Malthus's theory of population

अर्थशास्त्र : International Economics

१) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा हेक्शर-ओलिन सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

२) निश्चित विनिमय दराचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.

1 Explain The International of Trade – Hecksher – Ohlin Theory

OR

2 Explain the advantages and disadvantages of a fixed exchange rate.

अर्थशास्त्र : Demography – I

१) लोकसंख्या वाढ आणि आर्थिक विकास यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा

किंवा

२) प्रजनन आणि मृत्यूदर यांचा अर्थ आणि प्रकार स्पष्ट करा.

1 Explain the correlation between population growth and economic development.

OR

2 Explain the Fertility and Mortality Meaning and Types

अर्थशास्त्र : Public Economics

१) सरकारचे उत्पन्नाचे मार्ग सविस्तर स्पष्ट करा

किंवा

२) सार्वजनिक अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट.

1 Explain the government's sources of revenue in detail.

OR

2 Explain the nature and scope of public economics.

तत्त्वज्ञान : Western Modern Philosophy

१) देकार्त यांची संशय पध्दती चे स्पष्ट करा.

किंवा

२) लायब्नीझ यांचे ईश्वराच्या अस्तित्वाविषयीचे युक्तिवाद स्पष्ट करा.

1 Explain the method of doubt according to Descarts.

OR

2 Explain the argument of the existence of God according to Leibniz.

तत्त्वज्ञान : Traditional Logic

१) तर्कशास्त्राच्या व्याख्या व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

२) निरुपाधिक विधानाचे प्रकार स्पष्ट करा.

1 Explain the definition and nature of Logic.

OR

2 Explain the type of categorical propositions.

तत्त्वज्ञान : Philosophy of Religion (Part – I)

१) धर्माची व्याख्या आणि अर्थ स्पष्ट करा.

किंवा

२) धर्माचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

1 Explain the definition and meaning of religion.

OR

2 Explain the classification of religion.

तत्त्वज्ञान : Systems of Indian Philosophy (Part-I)

१) वेदांचे प्रकार व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

२) श्रीमद भगवद्गीतेतील आदर्श पुरुषाची संकल्पना स्पष्ट करा.

1 Explain the kinds and nature of Vedas.

OR

2 Explain the concept of the ideal person of Bhagavadgita.

तत्त्वज्ञान : Philosophy of Education (Part I)

१) तत्त्वज्ञान आणि शिक्षण यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

२) शिक्षणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

1 Explain the relation between Philosophy and Education.

OR

2 Explain the aims of Education.

शिक्षणशास्त्र : Contemporary Indian Education

१) विविधतेच्या पातळ्या /स्तर स्पष्ट करा.

किंवा

२) 'जीवनकौशल्य' विकासासाठी शिक्षण वर्णन करा.

1 Explain the levels of diversity.

OR

2 Elaborate to the 'Educational per Development of Life skills'

शिक्षणशास्त्र : Trends in Education

१) आधुनिक /प्रागतिक जगातील पर्यावरण समस्येवर माहिती लिहा.

किंवा

२) ऑनलाईन संसाधने विशद करा.

1 Write a note on Environmental Issues in Modern World

OR

2 Define the Online Resources

शिक्षणशास्त्र : Western Thinkers in Education

१) जॉन ड्युई यांचे सामाजिक शिक्षणातील योगदान यावर सविस्तर माहिती लिहा.

किंवा

२) मॅडम मॉर्टेंसरी यांच्या मते 'जीवनातील तत्वज्ञान काय आहे' ?

1 Write details on Contribution of Jonn Dwery in the field of Social Education.

OR

2 According to Madam Montessori 'What is Philosophy of life.'

शिक्षणशास्त्र : Educational Management

१) शैक्षणिक तत्वज्ञानाचे प्रकार विशद करा.

किंवा

२) शैक्षणिक नियोजनाच्या पाय-या वर्णन करा.

1 Define the Types of Educational Management.

OR

2 Explain the Steps in Educational Planning .

शिक्षणशास्त्र : Educational Evaluation

१) मूल्यांकन आणि मूल्यमापनाची तत्वे स्पष्ट करा.

किंवा

२) चांगल्या मापन साधनांची वैशिष्ट्ये विशद करा.

1 Explain the Principles of Assessment and Evaluation.

OR

2 Elaborate to the characteristics of Good Instrument.

शिक्षणशास्त्र : Guidance and Counselling

१) मार्गदर्शनाच्या व्याप्तीवर सविस्तर माहिती लिहा.

किंवा

२) गट समुपदेशन संकल्पना स्पष्ट करा.

1 Write a detail note on Scope of Guidance.

OR

2 Explain to the Concepts of Group Guidance and Group Conselling.

शिक्षणशास्त्र : Development of Education in India – Part I

१) वैदिक कालखंडातील अध्यापन पद्धती स्पष्ट करा.

किंवा

२) इस्लामीक कालखंडातील शिक्षकांची भूमिका वर्णन करा.

1 Explain the methods of Teaching in Vedic Period .

OR

2 Explain the Role of teacher in Islamic Period.

शिक्षणशास्त्र : Data Literacy

१) माहितीचे प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

२) माहिती संकलनाची तंत्रे स्पष्ट करा.

1 Explain the Types of Data

OR

2 Explain the Techniques of Data Collection
